

ستایش

معنی بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.

به درگاه لطف و بزرگیش بر بزرگان نهاده بزرگی ز سر»

درس اول

معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

(الف) سیل و طوفان نعره توفندهاش

ب) نیت من در نماز و در دعا

درس دوم

معنی عبارت زیر را بنویسید.

خفاش شب را چونان چراگی برمی‌گزیند تا در پرتو تاریکی آن، روزی خود را جست‌وجو کند.

در جمله‌های زیر با توجه به مفهوم جمله، واژه مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

(الف) به مورچه و کوچکی ..... آن بنگر. (جثه، جسم)

(ب) چون برآید این همه گل‌های ..... کامکار؟ (نقض، نغز)

درس سوم

واژه‌های زیر را با نشانه «ان» جمع بیندید.

زنده، راننده

کتاب «فرزند ایران» اثر کیست؟

درس چهارم

علت اصلی بحران‌های زندگی چیست؟

نهاد و مفعول را در جمله زیر بیابید و بنویسید.

ما خود را با لباس مناسب آراسته می‌کنیم.

درس ششم

با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

هر شب که روی به جامه خواب

کان روز به علم تو چه افزود

روزی که در آن نکردهای کار

(الف) در بیت اول «تأمل کردن» به چه معناست؟

(ب) منظور از «روز» را در بیت دوم و سوم با هم مقایسه کنید و بنویسید.

(پ) به نظر شما منظور از «کار» در بیت سوم چگونه کاری است؟

(ت) چرا شاعر روزی را که در آن کاری نکرده باشیم، جزء عمر نمی‌داند؟

(ث) اجزای جمله را در بیت اول مرتب کنید و در جایگاه خود بنویسید.

درس هفتم

۰/۵	دو درس از درس‌هایی را که بهلول به جنید آموخت، نام ببرید.	۱۰
۱	عبارت زیر را به نثر روان امروزی بازگردانی کنید. و در آداب خواب، اصل این است که در دل تو بعض و کینه و حسد مسلمانان نباشد.	۱۱
۰/۵	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. <u>ای فرازنده</u> این چرخ بلند و <u>ای نوازنده</u> دل‌های نزند	۱۲
۰/۵	در بیت زیر، آرایه «تشبیه» را پیدا کنید. لنگلنگان قدمی بر می‌داشت هر قدم دانه شکری می‌کاشت	۱۳
۱۰	جمع نمرات	موفق باشید

ستایش

۱ تشبیه را در بیت زیر پیدا کنید و بنویسید.
۰/۵ «تأمل در آینه دل کنی صفایی به تدریج حاصل کنی»

درس اول

۲ معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

۰/۲۵ الف) فرش‌هایش از گلیم و بوریاست.
۰/۲۵ ب) گفت: آری خانه او بی‌ریاست.

درس دوم

۳ معنی عبارت زیر را بنویسید.
۱ روشی روز که همه‌چیز را می‌گشاید، چشمانشان را می‌بندد.

۴ در بیت «کیست آن صورتگر ماهر که بی‌تقلید غیر / این‌همه صورت بَرَد بر صفحه هستی به کار؟» به کدام‌یک از نام‌های خداوند اشاره شده است؟

درس سوم

۵ با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
«می‌دانی که برترین و استوارترین ستایش آن است که بر زبان و خامه دشمن، روان می‌شود؛ زیرا ستایشی است پیراسته از هر آلایش. دشمنی که جز زشتی، پلشتی، کاستی، ناراستی و ددی و بدی نمی‌تواند و نمی‌خواهد دید؛ هنگامی که ایران و ایرانی را می‌ستاید، ناچار گردیده است که در برابر بزرگی و والاپی این دو، سرفراود آرد و زبان به ستایش بگشاید.»

۱) چرا ستایشی که دشمن از کسی می‌کند، ارزشمندتر است؟

۲) دو مورد «نغمه حروف» در این عبارت بیابید و بنویسید.

۳) در این متن «خامه» به چه معناست؟

۴) منظور از قسمت مشخص شده را بنویسید.

درس چهارم

۶ معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

۷ الف) تصمیم‌گیری یعنی تدبیر مناسب در موقعیت‌های مهم زندگی.
ب) زندگی، بدون داشتن مهارت، پرمشقت خواهد بود.

۸ نهاد و مفعول را در جمله زیر بیابید و بنویسید.

۹ آن‌ها فرسته‌های زیادی را از دست داده‌اند.

درس ششم

۸ برای پربار کردن روزهای زندگی چه باید کرد؟

۹ بیت زیر را معنی کنید.

۱۰ «می‌باش به عمر خود سحرخیز وز خواب سحرگهان پیرهیز»

درس هفتم

۰/۵	در گروههای اسمی زیر، هسته گروه را مشخص کنید. الف) این گل خوشبوی زیبا: ب) مرد توانگر:	۱۰
۰/۵	نهاد و متمم را در جمله زیر مشخص کنید. وقتی جولاهمای به وزارت رسیده بود.	۱۱
۱	معنی بیت زیر را بنویسید. «کنم از جیب نظر تا دامن چه عزیزی که نکردی با من»	۱۲
۰/۵	یک اثر از «سعدی» که در قالب مثنوی سروده شده است، نام ببرید.	۱۳
۱۰	جمع نمرات موفق باشید	

ستایش

معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

۱ «خداوند بخشنده دستگیر کریم خطابخش پوزشپذیر»

درس اول

۲ با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

مرد گفت: «خداوندش را بگوی که گرگ ببرد.» غلام گفت: «به خدای چه بگوییم؟»

الف) منظور از واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

ب) در این متن چند متنم به کار رفته است؟ آن‌ها را بنویسید.

پ) به نظر شما پاسخ غلام نشان‌دهنده کدام ویژگی اوست؟

درس دوم

۳ بیت زیر را به فارسی روان بازنویسی کنید.

۴ «کیست آن صورتگر ماهر که بی تقليد غیر این همه صورت برد بر صفحه هستی به کار؟»

۵ کتاب «پریشان» اثر کیست؟ نویسنده آن را به شیوه کدام کتاب نوشته است؟

درس سوم

۶ در عبارت زیر چه آرایه‌ای به کار رفته است؟ آن را مشخص کنید.

۷ «بن و جانت بی گزند و میهنت آبادان باد!»

۸ معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

۹ «کشور ما همواره سرزمین سپند فر و فروغ و فرزانگی بوده است.»

درس چهارم

۱۰ معنی بیت زیر را بنویسید.

۱۱ «گفتم که سوخت جانم، از آتش نهانم گفت: آن که سوخت، او را، کی ناله یا فغان است!؟»

درس ششم

۱۲ سروده‌ها و نوشه‌هایی که در آن‌ها راه بهتر زیستن و خوشبختی نشان داده می‌شود، جزء ادبیات ..... است.

۱۳ حدیث «حق را بگویید هر چند به زیانتان باشد» از پیامبر اکرم ﷺ با کدامیک از بیت‌های زیر ارتباط دارد؟

۱۴ ۱) «کان روز به علم تو چه افزود وز کرده خود چه بُردهای سود؟»

۱۵ ۲) «زنہار مگو سخن به جز راست هر چند تو را در آن، ضررهاست»

درس هفتم

۱۶ معنی عبارت‌های زیر را به فارسی روان بنویسید.

۱۷ الف) «او را طلب کنید که مرا با او کار است.»

۱۸ ب) «و اگر لقمه حرام را صد از این‌گونه آداب به جا بیاوری فایده ندارد.»

درس هشتم

	.....	
۱/۵	از نظر پیر خارکش، در درس «آزادگی»، عزّت و آزادگی انسان به چیست؟	۱۱
۰/۷۵	شكل زیر نشان‌دهنده کدام قالب شعری است؟ نام دو اثر از مهم‌ترین آثار فارسی را که در این قالب سروده شده، بنویسید.	۱۲
	☐ ..... ☐	
	☐ ..... ☐	
	☐ ..... ☐	
۰/۲۵	کدامیک از واژه‌های زیر، غلط املایی دارد؟	۱۳
۱۰	۳) خُرشت ☐ ۲) خورشت ☐ ۱) خورش ☐	
	موفق باشید	
	جمع نمرات	

درس اول

۱ شاعر در مصraig «این جا خانه خوب خداست» به چه نکته‌ای اشاره دارد؟

۲ معنی بیت زیر را بنویسید.

۳ «ماه، برق کوچکی از تاج او هر ستاره، پولکی از تاج او»

۴ «به قول پرستو» سروده است.

درس دوم

۵ چرا خداوند در قرآن کریم، انسان را به اندیشیدن در شگفتی‌های خلقت دعوت می‌کند؟

۶ در عبارت زیر، ارکان تشبيه را مشخص کنید.

۷ «پرهای طاووس، چونان برگ خزان دیده، می‌ریزد و دوباره می‌روید.

درس سوم

۸ با توجه به متن زیر، برای هر یک از واژه‌های داخل جدول، یک معادل معنایی بیابید و بنویسید.

۹ «توبی که بر فر و فروغ ایران خواهی افزود و چشم جهانیان را به خیرگی خواهی کشاند و تیرگی ناخویشتن‌شناسی و از خودبیگانگی را خواهی زدود. هان و هان! خویشتن را خوار مدار!»

معادل معنایی	واژه
.....	شکوه
.....	بیهودگی
.....	روشنایی
.....	ذلیل

درس چهارم

۱۰ با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ مناسب بدهید.

۱۱ «سفر زندگی هم به مهارت‌هایی نیاز دارد که بدون آن‌ها زندگی آینده، پرمشقت خواهد بود؛ مهارت‌هایی نظری: خودآگاهی ...، ارتباط مؤثر ...، تصمیم‌گیری و ...».

۱۲ (الف) در این متن زندگی به چه چیزی تشبيه شده است؟ ارکان آن را مشخص کنید.

۱۳ (ب) عبارت «هر کسی خود را بشناسد، خدای خود را شناخته است» با کدام مهارت زندگی ارتباط دارد؟

۱۴ (پ) در جمله دوم نهاد را مشخص کنید.

درس ششم

۱۵ معنی بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.

۱۶ «با چشم ادب نگر پدر را از گفته او مپیچ سر را»

درس هفتم

۱۷ در گروه‌های اسمی زیر، «هسته» را مشخص کنید.

۱۸ (الف) این آسمان آبی: .....
(ب) فصل سرد زمستان: .....

۱		معنی عبارت‌های زیر را بنویسید.	۱۰
۰/۵		الف) شیخ در پی او روان شد. ب) به قدر فهم مستمعان می‌گوییم.	..... درس هشتم .....
۱۰	به خسی چون تو گرفتار نساخت هر قدم دانه شکری می‌کاشت	الف) شکر گوییم که مرا خوار نساخت ب) لنگلنگان قدمی برمی‌داشت	۱۱
	جمع نمرات	موفق باشید	

(الف) معنی و مفهوم شعر و نثر (۳ نمره)

بیت‌ها و عبارت‌های زیر را به نثر روان بازگردانید.

- ۱ «تأمل در آینه دل کنی صفائی به تدریج حاصل کنی»
 ۲ هر روز بامداد برخاستی و کلید برداشتی و در خانه باز کردی و تنها در آن جا شدی.
 ۳ «لنگلنگان قدمی بر می‌داشت هر قدم دانه شکری می‌کاشت»

(ب) شناخت و معنی واژه (۱ نمره)

معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

- ۴ به خسی چون تو گرفتار نساخت
 ۵ وقتی جولاهای به وزارت رسیده بود.
 ۶ به قدر فهم مستمعان می‌گوییم.
 ۷ گیری همه را به چابکی یاد

(ج) درک متن (۲ نمره)

- ۸ منظور از مصراع اول در بیت زیر چیست?
 ۹ «کنم از جیب نظر تا دامن چه عزیزی که نکردی با من»
 ۱۰ با توجه به بیت «محال است سعدی که راه صفا / توان رفت جز بر پی مصطفی» راه پاکیزگی و اخلاص در چیست?
 ۱۱ تفاوت معنایی دو بیت زیر در چیست؟ این تفاوت را با توضیحی مختصر نشان دهید.
 ۱۲ «نیَّتِ من در نماز و در دعا ترس بود و وحشت از خشم خدا»
 ۱۳ «گفت: اینجا می‌شود یک لحظه ماند گوشه‌ای خلوت، نمازی ساده خواند»

(د) دانش‌های زبانی و ادبی (۲ نمره)

- ۱۱ با توجه به موارد خواسته شده، جدول زیر را کامل کنید.

مصدر	زمان	بن مضارع	فعل
.....	.....	.....	رفت
.....	.....	.....	می‌گوید

- ۱۲ به تکرار حرف یا صدا در عبارت یا بیت، گفته می‌شود و یعنی شعری که در هر بیت، مصراع‌های آن با هم هم‌قافیه باشند.

(ه) خودارزیابی (۱/۵ نمره)

- ۱۳ برترین و گرامی‌ترین ارمغان «ایران» به دیگر سرزمین‌ها چیست?
 ۱۴ در شعر «راه نیک‌بخشی» شاعر برای سعادت و خوشبختی، چه کارهایی را پیشنهاد می‌کند؟ (ذکر چهار مورد کافی است).

(و) تاریخ ادبیات (۰/۵ نمره)

- ۱۵ «هفت اورنگ» اثر کیست و به تقلید از کدام اثر نوشته شده است؟

- ۱۶ جمع نمرات موفق باشید

(الف) معنی و مفهوم شعر و نثر (۳ نمره)

بیت‌ها و عبارت‌های زیر را به نثر روان بازگردانید.

۱ «عقل‌ها حیران شود کز خاک تاریک نژند»

۱ «زین گفته، سعادت تو جویم»

۱ شیخ در پی او روان شد و گفت: «مرا با او کار است.»

(ب) شناخت و معنی واژه (۱ نمره)

معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

۰/۲۵ ۴ گفتنا تو خود حاجابی ورنه رَحْم عیان است

۰/۲۵ ۵ پرستار امرش همه چیز و کس

۰/۲۵ ۶ رعدوبرق شب طُين خنده‌اش

۰/۲۵ ۷ خدا برای او دو چشم سرخ و دو حدقه آفرید.

(ج) درک متن (۲ نمره)

با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ مناسب بدھید.

«شاگرد، سر ناسازگاری گذاشت و گفت: «دیگر فن کوزه‌گری را به تمامی آموخته‌ام و قصد دارم در کارگاه خود استادکار شوم». کوزه‌گر از او خواست به پاس حقی که بر گردن او دارد، چند ماهی بماند و یاری‌اش کند. شاگرد، بی‌اعتنای در خواست استاد، او را رها کرد و ... با دقت شروع به ساختن کوزه کرد، اما لعاب هیچ‌یک از کوزه‌ها زیبا و شفاف از کار در نیامد.»

۰/۵ ۸ کوزه‌گر چه حقی بر گردن شاگرد داشت؟

۰/۵ ۹ منظور از «لعاب» چیست؟

۰/۵ ۱۰ «سر ناسازگاری گذاشت» یعنی .....

۰/۵ ۱۱ بیت زیر کدام ویژگی پیرمرد را بیان می‌کند؟

۰/۵ پیر گفتا که چه عزّت زین به که نیم بر در تو بالین به

(د) دانش‌های زبانی و ادبی (۲ نمره)

۱ ۱۲ در کدام یک از بیت‌های زیر آرایه «تشبیه» به کار رفته است؟ ارکان تشبیه را در آن پیدا کنید و بنویسید.

۱ ۱۳ ۱) «چون باد و تمیز باشی پیش همه کس عزیز باشی»

۱ ۱۳ ۲) «مهربان و ساده و بی‌کینه است مثل سوری در دل آینه است»

(ه) خودآزبایی (۱/۵ نمره)

۰/۵ ۱۴ بیت زیر به کدام یک از نام‌های خداوند اشاره دارد؟

۱ ۱۵ «کیست آن صور تگر ماهر که بی تقلید غیر این همه صورت برد بر صفحه هستی به کار»

۱ ۱۵ به نظر شما بهترین زمان سخن‌گفتن و بهترین زمان سکوت و خاموشی، چه هنگامی است؟

و) تاریخ ادبیات (۵٪ نمره)

۱۵	هر اثر را از گروه «الف» به مورد مرتبط با آن در قسمت «ب» وصل کنید. (یک مورد در قسمت «ب» اضافه است.)	۱۶
	<p>(ب)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● جامع التمثیل ● به قول پرستو ● اسرار التوحید	<p>(الف)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ۱- قیصر امین پور ● ۲- محمد حبله رومنی
۱۰	جمع نمرات	موفق باشید

الف) معنی و مفهوم شعر و نثر (۳ نمره)

بیت‌ها و عبارت‌های زیر را به فارسی روان بازنویسی کنید.

۱ «بشر، ماورای جلالش نیافت بصر، منتهای جمالش نیافت»

۱

۲ «راستی را کس نمی‌داند که در فصل بهار از کجا گردد پدیدار، این همه نقش و نگار»

۲

۳ تodeعوی دانایی می‌کردی، اکنون که به نادانی خود معرف شدی، تو را بیاموزم.

۳

ب) شناخت و معنی واژه (۱ نمره)

معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

۴ «جهان، متّق بر الهیت‌ش فرومانده از گُنه ماهیت‌ش»

۴

ج) درک متن (۲ نمره)

با توجه به بیت‌ها و عبارت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۵ «با چشم ادب نگر پدر را از گفتة او مپیچ سر را»

۵

۶ «گلستان کند آتشی بر خلیل گروهی بر آتش بَرَد ز آب نیل»

۶

۷ «پیر گفتا که چه عزت زین به که نیم بر در تو بالین نه»

۷

شب را چونان چرانگی برمی‌گزیند.

۸ در بیت اول «مپیچ سر را» کنایه از چیست؟

۸

۹ در متن‌های بالا یک مشبه و مشبه‌به پیدا کنید و بنویسید.

۹

۱۰ دلیل عزت و آزادگی پیر خارکش را بنویسید.

۱۰

۱۱ در بیت دوم به چه داستان‌هایی اشاره شده است؟

۱۱

د) دانش‌های زبانی و ادبی (۲ نمره)

۱۲ شکل درست واژه‌های زیر را بنویسید.

۱۲

۱۳ «استئدادها و ضعفها، محارت‌های لازم، بهره و نسبیت، احساسات و حیجانات»

۱۳

۱۴ درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

۱۵ الف) برای درک بهتر هر اثر باید به «ساختار» و «محتوا» آن توجه کرد.

۱۵

۱۶ ب) دقت در نگاه کردن و خوب دیدن، از راه‌های تقویت ذهن و زبان است.

۱۶

۱۷ پ) عبارت «فرزندم! ایران سرزمینی است، بس کهن». سه جمله دارد.

۱۷

۱۸ ت) « فعل » علاوه بر آن که در جایگاه فعلی قرار می‌گیرد، می‌تواند به جای متمم و مفعول هم بیاید.

۱۸

ه) خودارزیابی (۱/۵ نمره)

۱۹ در زندگی امروزی چه آسیب‌هایی انسان را تهدید می‌کند؟

۱۹

۲۰ چرا زندگی به سفر تشبيه شده است؟

۲۰

و) تاریخ ادبیات (۵/۰ نمره)

۲۱

۲۲ «اسرار التوحید» اثر کیست؟

۲۲

۲۳ موفق باشید

۲۴ جمع نمرات

(الف) معنی و مفهوم شعر و نثر (۳ نمره)

بیت‌ها و عبارت‌های زیر را به فارسی روان بازنویسی کنید.

۱ ۱ ۱ «حد من نیست ثنايت گفتن گوهر شکر عطایت سفتن»
کشور ما همواره سرزمین سپند فر و فروغ و فرزانگی و فرهیختگی بوده است.
۲ ۲ ۲ «رعدوبرق شب، طین خندهاش سیل و طوفان نعره توفندهاش»

(ب) شناخت و معنی واژه (۱ نمره)

معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۲۵ به مورچه و کوچکی جنه آن بنگر.
خانواده، هنجار حریم و آدابی دارد.
گوهر شکر عطایت سففن.

(ج) درگ متن (۲ نمره)

با توجه به متن‌های زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) «نوجوانی به جوانی مفرور رخش پندار همی‌راند ز دور»
ب) «یکی را به خاک اندر آرد ز تخت»
پ) حکیمی گفته است: «افسوس که جوان نمی‌داند و پیر نمی‌تواند».

۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ با توجه به بیت «الف»، دلیل مغروشدن نوجوان چیست؟
منظور از مصراع دوم بیت «الف» چیست؟
کسی را به خاک اندر آوردن» یعنی .....
منظور از گفته حکیم در عبارت «پ» را بنویسید.

(د) دانش‌های زبانی و ادبی (۲ نمره)

۰/۵ در بیت زیر تکرار کدام حرف‌ها از بقیه بیشتر است؟ به این آرایه چه می‌گویند؟
«لخند تو خلاصه خوبی‌هاست لختی بخند، خنده گل زیباست»

۱/۵ در عبارت‌های زیر، مشبه و مشبه‌به را پیدا کنید و وجه شبه آن‌ها را بنویسید.
الف) خدا برای او دو چشم سرخ و دو حدقه، چونان ماه تابان آفرید.
ب) طاووس دم کشیده‌اش را چونان چتری گشوده است و آن را بر سر خود سایبان ساخته است.

(ه) خودارزیابی (۱/۵ نمره)

۱/۵ به نظر شما چگونه می‌توان از فرهنگ و ادب پارسی پاسداری کرد؟

۰/۵ از مهم‌ترین مثنوی‌های فارسی می‌توان ..... از فردوسی و لیلی و مجnoon از ..... را نام برد.

۱۰ جمع نمرات موفق باشد